

KESKUSTA NUORET

kohtuullisen luonnollinen

Elävä kaupunki

1. Kaupunkilaisuus elämäntapana

1.1. Johdanto

Globalisoituvassa maailmassa ainoastaan muutosta voidaan pitää pysyvänä olotilana tai voimana. Tämä aiheuttaa haasteita etenkin poliittisille päättäjille. Nykyisessä tilanteessa poliittiset ohjelmat vanhenevat yhä nopeammin. Näin ollen on erittäin tärkeää etteivät puolueet unohda ohjelmatyön tärkeyttä, vaan pikemminkin korostavat sitä jatkuvana toimintamallina ja prosessina. Uudella vuosituhanella erityisesti kaupunkien haasteet niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin ovat moninaisempia kuin aiemmin. Suomessa voimakas ja muuta Eurooppaa nopeampi rakennemuutos on aiheuttanut erityisiä haasteita etenkin suurissa kaupungeissa - pääkaupunkiseudulla ja kaupunkikeskuksissa asuu ylivoimainen enemmistö suomalaisista. Ohjelmamme tarkoitus on etsiä ratkaisuja kaupungeissa esiintyviin ongelmiin ja tuoda liittomme ja puolueemme kaupunkipolitiikkaan uusia ajatuksia. Mikään ohjelma ei silti pysty vastaamaan kaikkiin ongelmiin, ei myöskään tämä. Pyrimme kuitenkin luomaan uusia ajatusmalleja kaupunkien hyvinvoinnin takaamiseksi ja esittämään näin ollen nuorkeskustalaisen vision elävä ja viihtyisästä kaupungista

1.2. Elävä ja moniarvoinen kaupunki

Suurin osa suomalaisista asuu kaupunkimaisilla alueilla. Nuorkeskustalainen kaupunkikäsitys pohjautuu moniarvoisuuteen, suvaitsevaisuuteen ja vihreyteen. Keskustanuorille kaupunki on paikka, jossa ihmiset ja arvot kohtaavat. Kaupunkielämän rikkaus syntyy erilaisista ihmisistä, jotka kunnioittavat toisiaan ja hyväksyvät toistensa erilaisuuden. Suvaitsevaisuus onkin eräs kaupunkilaisuuden peruslähtökohtia. Kaupunki ei nuku koskaan ja elävässä kaupungissa kaupunkilaiset voivat tehdä iltaisin muutakin kuin esimerkiksi käydä ravintoloissa. Erityishuomiota tulee antaa kolmannelle sektorille - mm. järjestöt, seurakunnat ja vapaaehtoistyö - jota tulee tukea palveluiden tarjoajana kaupunkilaisille - ainoa palveluntarjoaja ei voi olla tulevaisuudessa julkinen valta. Nuorilla pitää olla mahdollisuus toteuttaa itseään luonnollisessa sosiaalisessa ympäristössään, jossa he voivat toimia aktiivisesti. Moniarvoisuus asumisessa elävöittää kaupunkia kokonaisuutena. Kaupunginosissa tulee asua ihmisiä erilaisista elämäntilanteista - opiskelijoita, nuoria, lapsiperheitä, vanhuksia ja maahanmuuttajia. Myös asuntokannan tulee olla monipuolinen - vuokra-asuntoja, kerrostaloja, pientaloja. Alueelta tulee myös löytyä peruspalvelut, kuten pankki, posti, koulu, vanhainkoti, lähikauppa, päivä- ja iltapäivähoitopaikat. Epäsuosiollisia asuma-alueita tulisi tukea enemmän kuin ns. hyvämaineisia, mutta vastakkainasettelua tulisi välttää.

KESKUSTANUORET

Kaupunkisuunnittelun tulee mahdollistaa vapaaehtoinen yhteisöllisyys, jossa asukas voi halutessaan osallistua yhteisönsä kehittämiseen. Asuinalueista olisi muodostettava yhtenäisempiä yhteisöjä palvelurakenteen, kaavoituksen sekä tukemalla alueellista vapaaehtoistoimintaa. Kaupunginosa- ja asukas yhdistysten merkitystä ja roolia tuleekin tulevaisuudessa yhä enemmän korostaa yhteisöllisyyden luojana. Toiminnan tulee lähteä ruohonjuuritasolta, ihmisistä itsestään.

Kaupunkien tulisi luoda mahdollistavaa toimintaa etenkin heikommassa asemassa olevien kuntalaisten osalta. Nuorten kohdalla tämä tarkoittaa yökahvilatoiminnan ja urheilu- ja harrastustoiminnan tukemista. Kyseiset toimenpiteet toimivat ennaltaehkäisevänä toimenpiteenä moniin yhteiskunnan lieveilmiöihin. Kahden viimeksi mainitun toiminnan tukeminen toimii ennaltaehkäisyä myös muiden asukkaiden osalta. Moniarvoisuus syntyy erilaisten kulttuurien ja ihmisten kohtaamisesta. Maahanmuuttajien kotouttamiseen - sopeuttamiseen yhteiskuntaan - tulee panostaa. Aktiivisia toimenpiteitä maahanmuuttajien syrjäytymisen ehkäisemiseksi tulee tehdä, kuten tarjota heille aito mahdollisuus oppia kieli ja kulttuuri sekä tarjota kontaktinluontimahdollisuuksia paikallisiin. Tämä on kaikkien suomalaisten velvollisuus, ei vain julkisen vallan. Eristäytyminen lisää suvaitsemattomuutta, sosiaalisia ongelmia ja pelon ilmapiiriä.

1.3. Lähidemokratiasta aito vaihtoehto

Nuoret vaihtavat yhä useammin asuinpaikkaa opiskelujen tai työn vuoksi. Näin nuorten juurtuminen tiettyyn alueeseen tai kaupunkiin on heikkoa. Käytännössä tämän huomaa usein siitä, että kunnallisessa päätöksenteossa nuorten asukkaiden näkökulma otetaan huomioon heikosti. Kunnan merkitys palveluntarjoajana on yksittäiselle kansalaiselle selvästi suurempi kuin valtion. Siksi kuntalaisten vaikutusmahdollisuuksia kunnan päätöksen teossa tulee lisätä. Lähidemokratiaa vahvistaessa etenkin nuorten merkitystä tulee korostaa. Nuoret poikkeavat muista ryhmistä siinä, etteivät kaikki heistä saa äänestää vaaleissa. Lähidemokratian vahvistamisesta esimerkkejä ovat nuorisovaltuustot. Kuntalaisten osallistumisen lisäämiseksi tulisi harkita isoissa kaupungeissa kaupunginosavaltuustojen perustamista. Kaupunginosavaltuusto vastaisi osaltaan määrärahojen kohdentamisesta tietyn kaupunginosan palveluissa. Nykyinen teknologia antaa mahdollisuuden kysyä kaupunkilaisten tai tietyn kaupunginosan asukkaiden mielipidettä suurissa asioissa. Kuulemistilaisuuksia tulisi lisätä muissakin asioissa kuin kaavoitusratkaisuissa. Näin ollen kuntalaisten vaikutusvallan lisääminen ei ole vastapaino kunnalliselle päätöksenteolle, vaan pikemminkin ne tukevat toinen toistaan. Neuvoa-antavat kyselyt tuovat parhaimmillaan uusia näkökulmia käsiteltäviin asioihin. Asioista ja niiden vaikutuksista tulee tiedottaa kuntalaisille nykyistä tehokkaammin eli avoimuutta päätöksenteossa pitää lisätä.

KESKUSTANUORET

2. Kaupunkikuva

Kaupungeilla tulee olla selkeä suunnittelupolitiikka julkisten rakennusten ja asuinrakennusten rakentamisessa, koska juuri kaupunki itse on alueen keskeinen rakentaja. Kaavalla kaupunki puolestaan ohjaa rakennuttajia, jolloin pääomat eivät saa olla määräävässä asemassa ympäristöön nähden.

2.1. Asuntotuotanto

Kaupunkien monimuotoisuuden takia siellä tarvitaan yhä enemmän vaihtoehtoisia asumismuotoja. Nuoret ja opiskelijat hakeutuvat liikkuvuutensa vuoksi usein mieluisasti vuokra-asuntoihin. Nuoret perheet puolestaan hakevat turvallisempaa asumismuotoa esimerkiksi omistusoikeusasunnoista. Tämän lisäksi tarvitaan myös omistusasuntotuotantoa sekä osa-omistusoikeusasuntoja. Yhteiskunnallinen muutos on aiheuttanut suuria paineita etenkin asunnontuotannossa. Käytännössä tämä tarkoittaa nopeampaa asuntojen rakentamista kuin väkiluvun lisäys edellyttäisi. Tämän selittää yhteiskunnassa tapahtunut muutos. Nuoret muuttavat kotoaan pois yhä nopeammin ja lisäksi uusperheiden määrän lisäys luo paineita yhä kiihtyvälle asuntojen rakentamiselle. Lisäksi asuinpinta-alan lisääntyminen henkilöä kohden on kasvanut jatkuvasti. Näin ollen asuntojen tuotanto tulee tulevaisuudessakin olemaan eräs keskeinen osa-alue kaupunkien kehittämistä.

2.2. Asuinympäristö

Myös erilaisia tukitoimia asuinympäristön kunnostamisessa on kannatettava. Käytännössä tämä tarkoittaa tukien kohdentamista asunto-osakeyhteisöille, kaupunginosayhdistyksille tai muille vastaaville tahoille. Erilaisten tukien tulisi nimenomaan kohdistua viihtyvyyden parantamiseen. Viheralueiden kunnostamista tai muulla tavalla alueen viihtyvyyden kohentamista tulee tukea. Kyseinen toimintamalli on kaksitahoinen. Se on paitsi kustannustehokas kaupungille, se myös vahvistaa yhteisöllisyyttä sekä ihmisten oma-aloitteellisuutta.

2.3. Rakennusten suojeleminen

Monien kaupunkien ongelma on vanhojen rakennusten kunnostaminen. Tiukan talouden aikana rakennusten peruskorjaukset yleensä viivästyvät niin kuntasektorilla kuin yksityisellä sektorilla. Viime vuosilta kyseiseltä aihealueelta löytyy useita esimerkkejä: Helsingin makasiinit, Tampereen Puu-Tammela ja Kuopion vaneritehdas. Kaupungeilla ei kuitenkaan ole varaa kunnostaa ja säilyttää kaikkea vanhaa. Siksi kaupunkien tulisikin luoda tarkoin suunniteltu ohjelma vanhojen rakennusten kunnostamisesta ja säilyttämisestä. Niukat

KESKUSTANUORET

resurssit olisi keskitettävä viisaasti valittujen rakennusten suojelemiseen, jolloin suojelun osalta päästäisiin systemaattiseen ja pitkäjänteiseen prosessiin, tällöin suojelupäätökset eivät tulisi tipoittain luottamushenkilöiden päätettäväksi.

2.4. Kunnallinen rakentaminen

Kaupunkien tulisi pyrkiä keskittymään yhä enemmän kunnallisiin peruspalveluihin, kuten koulu, päiväkot, terveyskeskus ja sosiaalityö. Tämä tarkoittaa muun muassa, että kaupunkien on uudelleen arvioitava omistamiensa kiinteistöjen tarve. Kunnallisessa rakentamisessa olisi tehtävä asennemuutos. Rakennettaessa päiväkotia tavoitteena ei saa olla pelkkä päiväkot, vaan huomioon on otettava myös sen muunneltavuus. Päiväkodin tulisi tulevaisuudessa voida toimia esimerkiksi vanhusten palvelukotina. Kaupunginosien ikärakenteen vanhentuessa monet kaupungit ovat joutuneet tilanteeseen, jossa vanha rakennus on halvempaa purkaa ja rakentaa tilalle uusi kuin remontoida se uutta käyttötarkoitusta varten. Kaupunkien tulee myös olla kiinteästi mukana ekologisessa rakentamisessa. Niin julkisen kuin yksityisenkin sektorin puolella ekologisuuden tulee olla rakentamisessa keskeinen ohjenuora. Pitkällä tähtäimellä voidaan saavuttaa energiansäästöä niin rakentamisessa kuin rakennuksen valmistuttua käyttökustannuksissa. Rakentamisessa tulee materiaalien ohella keskittyä myös luonnon kannalta kestäviin ratkaisuihin.

3. *Palveleva kaupunki*

3.1. Kaupunki palvelujen tarjoajana

Kaupungit tarjoavat monenlaisia palveluja asukkailleen. Suurin osa palveluista on opetuksen sekä sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämistä. Nuorten kohdalla tämä tarkoittaa nuorisokahvilatoiminnan ja urheilu- ja harrastustoiminnan tukemista. Tällaiset toimenpiteet ehkäisvät monia yhteiskunnallisia ongelmia ennalta. Kaupunkien sosiaalista eheyttä kasvattaa erityisesti vapaaehtoisen toiminnan ja yhdistystoiminnan tukeminen. On tärkeää ymmärtää myös kolmannen sektorin huomioiminen kuntalaisten yhtenä hyvinvoinnin tekijänä. Kunnan tukimuotojen tulee kuitenkin olla mahdollistavaa eli välillistä tukea, jolloin avustukset kohdentuvat paremmin toimintaan. Kunnan jakamat avustukset kolmannen sektorin toimijoille tuleekin nähdä palvelun ostamisena. Tällöin ne kohdentuvat parhaiten kuntalaisten toiveiden mukaan.

3.2. Henkinen hyvinvointi

KESKUSTANUORET

Kaupungit tulee ymmärtää palvelutarjoajana monipuolisena yhteisönä. Näin ollen kunnan toimintamallien tulee olla joustavia ja nopeita tilanteissa, joissa sitä vaaditaan. Harrastus- ja virkistystoiminnan tarjonta on tärkeä osa ehkäisevää mielenterveystyötä. Harrastus on paitsi tekemistä, myös tervettä yhdessäoloa kiinnostavien asioiden parissa. Nuorisotalojen toiminta on pidettävä monipuolisena ja avoimena. Näin ollen voimme tarjota nuorille mielekästä tekemistä Kaupunkien mielenterveyspalvelujen tarjonnasta olisi tehtävä tehokas ja yhtenäinen. Psykiatristen palveluiden hoitopaikkatarjonta kaupungeissa ei nykyään vastaa lähellekään kysyntää. Vain murto-osa saa tarvitsemaansa hoitoa. Toisaalta apua tarvitsevat eivät useinkaan edes tiedä, mitä palveluja heillä olisi käytettävissään. Kynnys hakea apua elämään vaikeissa tilanteissa voidaan saada pienemmäksi tiedottamalla palveluista ja pitämällä jonotusajat lyhyinä. Niin syömishäiriöiden kuin päihteidenkin vaaroista valistaminen sekä huomion kiinnittäminen mielenterveyteen on olennaista nuorten itsetunnon ja elämänhallinnan kannalta. Kouluissa huumeista, syömishäiriöistä ja muista mielenterveydellisistä ongelmista on käytävä avointa keskustelua yksityiskohtaisen luennoitsemisen sijaan. Pelkkä keskustelu ja valistaminen ei kuitenkaan riitä. Koulujen ja kaupunkien tulee pyrkiä ennaltaehkäisevään toimintaan, mikä tulisi huomioida kouluterveydenhuollon resurssien suuntaamisessa. Tämän lisäksi opettajia tulee kouluttaa yhteistyössä muiden nuorison kanssa toimivien henkilöiden kanssa. Näin saavutamme katkeamattoman lenkin erilaisten ongelmien havaitsemisessa sekä niiden katkaisemisessa. Yhteistyön lisäämistä ja moniammatillisten verkostojen luomista eri tahojen välillä olisi hyödynnettävä nykyistä huomattavasti tehokkaammin. Auttamisen tavoitteet selkeytyisivät ja täsmentyisivät, ja kaupunkilaiset saisivat yksilöllistä tarkoituksenmukaista apua ongelmiinsa. Niin poliisiviranomaisilla, sosiaalityöntekijöillä, opettajilla kuin vanhemmillakin on oltava samansuuntainen, yhtenäinen päämäärä nuorten ongelmien ratkaisussa. Moniammatillisella tiimityöskentelyllä säästetään niin taloudellisia kuin henkisiä voimavaroja.

3.3. Joukkoliikenne

Ydinkeskustoissa on kävely palautettava siihen arvoonsa, joka sille kuuluu. Kapeat kaupunkikorttelit eivät sovi suurten automassojen vaellusreiteiksi, vaan ne tulee luovuttaa alkuperäiselle omistajalleen, kaupunkia olohuoneenaan pitävälle ihmiselle. Kävelykeskustoista on tehtävä viihtyisiä kaupunkilaisten kohtauspaikkoja, joissa voi nauttia oman lähiympäristön vilinästä ilman pakokaasuja ja turvallisuusriskejä.

Ekologisesti järkevin tapa on tukea erityisesti kevyttä liikennettä sekä joukkoliikennettä. Tällöin yksityisautoilua joudutaan kaupunkien ydinkeskustassa rajoittamaan. Ongelma ei niinkään ole yksityisautoilun rajoittaminen vaan niille luodut toimivat pysäköintijärjestelmät sekä toimiva joukkoliikenne.

KESKUSTANUORET

Liikennratkaisuilla onkin keskeinen vaikutus kaupunkien viihtyisyyteen. Tutkimuksien mukaan suurin osa kaikista suomalaisista, autoilijat mukaan lukien, haluaisivat lisää panostusta joukkoliikenteen kehittämiseen. Huolimatta siitä että yleinen mielipide on joukkoliikenteelle, pyöräilylle ja kävelyllä myönteinen, kaupunkisuunnittelussa korostuu yksityisautoilu. Yksityisautoilulle on tyypillistä, että se tuottaa hyötyä yksilöille, mutta aiheuttaa sitäkin enemmän haittaa yhteisölle. Yleisesti tunnettujen ympäristöhaittojen lisäksi autoilu synnyttää enemmän melua, pölyä ja tilan tarvetta kuin muut vaihtoehdot. Lisäksi autoiluun perustuvassa kaupungissa liikenne on vaikeampaa järjestää turvallisesti. Myös taloudellisesta näkökulmasta vihreään liikenteeseen panostaminen on pitkällä tähtäimellä viisasta. Kasvava yksityisautoilu aiheuttaa pidemmän päälle huomattavasti suuremmat investointitarpeet ja muut menot kuin voimakaskin joukkoliikenteen tukeminen. Koska autoilua kuitenkin tarvitaan, on kaupunkiliikenteen suunnittelussa panostettava auton ja muiden liikkumismuotojen toimivaan yhdistämiseen. Suurilla kaupunkiseuduilla on toteutettava houkuttelevia park&ride-terminaaleja, joista autoilijat voivat kätevästi siirtyä joukkoliikenteellä keskustoihin. Keskusta-alueiden laitamille voidaan myös tehdä parkkitaloratkaisuja, jotka mahdollistavat autoilijoiden pääsyn keskustan tuntumaan. Autoilijoille on tarjottava edullisia liityntälippuja joukkoliikenteeseen ja niitä on markkinoitava kunnolla. Onnistuneen joukkoliikenteen järjestäminen tarkoittaa järkevän kaupunkirakenteen muodostamista. Toimivaa julkista joukkoliikennettä ei voi muodostua mikäli kaupunkirakenne muodostuu hajanaiseksi, laajalle levittäytyneeksi alueeksi. Kaavalla onkin keskeinen merkitys siinä, että kaupungista saadaan elävä ja siihen voidaan luoda myös julkinen joukkoliikenne. Tämä ei suinkaan tarkoita, ettei kaupunki voisi koostua monentyyppisestä asumisesta. Päinvastoin kaupunkirakenteen tulee muodostua monipuolisista asumismalleista, mutta kaavan täytyy ohjata asuinalueiden kehittymistä selkeiksi taajamiksi, jolloin myös palvelut voidaan luoda helpommin kuntalaisille. Joukkoliikenteen laadusta on pidettävä nykyistä parempaa huolta. Aikataulujen helppoa muistettavuutta ja aikatauluista tiedottamista on lisättävä. Tavoitteena on oltava, että asiakas saa kaikkina vuorokaudenaikoina helposti ja edullisesti tietoa aikatauluista. Uutta matkapuhelintekniikkaa on hyödynnettävä nykyistä aktiivisemmin. Pysäkkialueiden viihtyisyyteen on investoitava. Liikennettä kilpailuttavien kaupunkien on nostettava laadun merkitystä liikennöitsijöitä valittaessa. Joukkoliikenteen kilpailuttamisen tarkoitus ei saa olla pelkkä kustannusten säästäminen. Suomalaisessa kaupunkipolitiikassa olisikin otettava vihreä askel. Kävely, pyöräily ja joukkoliikenteen käyttäminen on nostettava kaupunkimaisessa elämässä ensisijaiseksi liikkumismuodoksi ja sen on näytävä myös poliittisessa päätöksenteossa. Tämä tarkoittaa ennakoluulottomia investointeja kävelykatuihin, pyöräilyreitteihin ja joukkoliikennratkaisuihin. Satsausten on oltava konkreettisia ja niillä on selkeästi asetettava vihreät liikkumisen muodot houkuttelevimmiksi. Nykyinen kaikille kaikkea -politiikka on

KESKUSTANUORET

käytännössä johtanut liikenteen tarpeettomaan kasvuun. Jos kaupunkiseuduilla ei osata priorisoida hankkeita oikein, kasvaa liikenne ja sen haitat jatkossakin. Kaikki puolueettomat liikennevisionäärit näkevät, että vain kevyeen ja joukkoliikenteeseen sijoittaminen voi tervehdyttää kaupunkien liikennettä. Tätä rohkeutta keskustanuoret vaativat myös päättäjiltä.

3.4. Elinkeinoelämä

1990-luvun laman jälkeen kuntien asema on suomalaisessa yhteiskunnassa muuttunut merkittävästi. Lamaa edeltävässä Suomessa kuntien asema oli vakaa ja taloudellisesti turvattu. Tällöin kunnat eivät pyrkineet välttämättä toimimaan aktiivisena elinkeinopolitiikan moottorina alueella eikä elinkeinoelämän harjoittaminen tällöin kuulunutkaan kunnan ydintoimintaan. Nykyään muuttuneen yhteiskuntarakenteen vuoksi myös kuntien toimenkuva on muuttunut. Elinkeinoelämän promoottorina toimiminen ei kuulu edelleenkään kunnan ydintoimintaan, mutta sitä voidaan pitää jo perustellusti ydintoimintaa tukevana toimintana. Kaupunkien ydintoiminnot perustuvat niiden kannalta elintärkeisiin toimintoihin. Kaupungin tulevaisuuden kannalta on tärkeää toiminnan rahoittaminen verovaroin. Näin ollen työpaikat ovat kaupungin tulevaisuuden kannalta elintärkeitä ja monin paikoin kaupunkien onkin pitänyt tarttua voimakkaasti elinkeinoelämän kehittämiseen luodakseen uusia työpaikkoja. Kunnan osallistuminen elinkeinoelämään voidaan nähdä johtavan kuntien keskinäiseen kilpailuun vapaassa markkinatilanteessa. Näin ei kuitenkaan välttämättä tarvitse olla. Avautuva kansainvälistyminen antaa kaupungeille hyvän mahdollisuuden kasvattaa verotulojaan suuntautumalla ennakkoluulottomasti kansainväliseen toimintaan. Tämä tarkoittaa kuitenkin monen alueen kohdalla rohkeaa erikoistumista omiin vahvuuksiin.

KESKUSTANUORET